

Geachte Minister, geachte Staatssecretaris,

Namens de gemeenten, politie en ggz-instellingen vertegenwoordigd in het Regio-overleg Wet verplichte Geestelijke gezondheidszorg (WvGgz) in Zuid-Limburg en Noord- en Midden-Limburg wenden wij ons tot u met een aantal zorgen rondom de uitvoering van de WvGgz. Wij willen met dit schrijven de urgentie benadrukken dat het ons inzien van groot belang is om een aantal wetswijzigingen spoedig door te voeren. We benoemen dit in deze brief omdat het de uitvoeringspraktijk van de Wet ten goede komt en deze meer laat aansluiten op de bedoeling van de Wet.

De punten van zorg die terugkomen in deze brief zijn gerelateerd aan de uitvoerbaarheid van de WvGgz zoals deze per 1 januari 2020 inwerking is getreden. De inhoud van dit schrijven wordt onderstreept door alle betrokken organisaties die zitting nemen in het Regio-overleg WvGgz van zowel de regio's Zuid-Limburg als Noord- en Midden-Limburg. Unaniem deelt men de zorgen en men is gelijkgestemd in de zoektocht naar een optimale vorm van wetsuitvoering.

In aanloop naar de inwerkingtreding zijn in 2019 de nodige stappen gezet om tot een optimale inrichting te komen van de operationele werkprocessen en de organisaties en ketenpartners hebben alles op alles gezet om optimaal voorbereid te zijn. Er heeft intensief afstemming plaatsgevonden tussen de diverse organisaties en ketenpartners om waar nodig te komen tot sluitende en gezamenlijke samenwerkingsafspraken. Daarnaast hebben er gezamenlijke oefensessies, trainingen en beleidsontwikkeling plaatsgevonden.

Ondanks de significante verschillen in taal, werkwijze en processen, kunnen organisaties en ketenpartners zich allen vinden in de gezamenlijk gedefinieerde knelpunten. In bijgevoegde lijst ziet u terug welke concrete aspecten van de wetsuitvoering ons inzien niet realiseerbaar zijn, dan wel dermate onwenselijk zijn dat deze een wijziging behoeven. De lijst geeft naast beargumenteerde knelpunten ook direct ruimte en perspectief voor oplossingsrichtingen.

Wij zijn meer dan bereid om te participeren in het proces naar totstandkoming van het tweede wetswijzigingsvoorstel welke u voornemens bent voor te leggen aan de Tweede Kamer in het vierde kwartaal 2020 en nodigen minister Ferd Grapperhaus en de staatssecretaris Paul Blokhuis graag uit voor een werkbezoek aan Limburg om de ruimte en het perspectief voor oplossingsrichtingen samen met het Rijk op te pakken.

Graag vernemen wij spoedig uw reactie,

Hoogachtend,

De voorzitters,

Zuid-Limburg

Noord- en Midden-Limburg

.....

.....

Burgemeester Christine van Basten -Boddin

Burgemeester Luc Winants

Bijlage: lijst van knelpunten Wvvgz Limburg

Onderstaand volgen een aantal ervaren en waargenomen knelpunten in de uitvoerbaarheid van de Wet verplichte Ggz die namens de deelnemers hier worden benoemd.

Gegevensdeling

Er is bij partijen onduidelijkheid over wat binnen de kaders van AVG en beroepsgeheim mogelijk is aan gegevensdeling. Dit leidt soms tot ongewenste situaties. Er wordt door de GGZ een volgend voorbeeld ter illustratie geschetst:

Zonder wetenschap te hebben van elkaars activiteiten kunnen momenteel voor een en dezelfde persoon een procedure verkennend onderzoek vanuit gemeente (of gemandateerde partij) én de procedure voorbereiden zorgmachtiging lopen zonder dat dit bij betrokken partijen bekend is. Dit is onwenselijk en inefficiënt.

Het knelpunt 'gegevens delen' uit zich ook in situaties tussen gemeente en politie:

Politie in Limburg geeft aan geen gegevens te delen wanneer zij een verzoek van gemeenten krijgt in het kader van het Verkennend Onderzoek. Dit is een breed voorkomend signaal dat ook in andere regio's is gemeld. Op dit moment biedt de wet onvoldoende mogelijkheden om vanuit Politie informatie te kunnen delen met de onderzoeker van het VO omdat het niet om acuut gevaar gaat. De benodigde informatie die gevraagd wordt, gaat veelal over contextinformatie en niet om justitiële informatie of informatie over strafbare feiten die via OM opgevraagd kunnen worden. De contextinformatie is essentieel om een goed beeld te krijgen van de betrokkene en om de juiste afweging daarop te kunnen maken.

Werkdruk

Binnen GGZ is de werkdruk hoog bij de medewerkers, mede door de wettelijk voorgeschreven termijnen voor procedures, welke niet realistisch en nauwelijks haalbaar zijn. Door alle administratieve handelingen die uit de wet voortvloeien, heerst het gevoel bij de psychiaters en casemanagers dat zij een onevenredig deel van hun tijd overhouden voor het uitvoeren van de daadwerkelijke zorg c.q. behandeling.

Als voorbeeld stelt een GGZ instelling het volgende: In totaal worden er ongeveer 600 machtigingen afgegeven bij de eigen instelling. Rekening houdend met een jaarlijkse toename van 10% (landelijke groei), betekent dat we gaan naar ongeveer 700 maatregelen, met een verdrievoudiging van de gemiddelde tijd per maatregel door de invoering van de Wet verplichte Ggz. De termijnen zijn volstrekt onhaalbaar. Als voorbeeld wordt het feit benoemd dat een verlenging van een Rechtelijke Machtiging uit de Wet BOPZ, gezien het eigen Plan van Aanpak, 12 weken van tevoren moet worden aangevraagd. Met de geest van de wet is niets mis, maar de uitvoeringsregelingen en bureaucratie zijn belemmerend en stagnerend. Daarbij gevoegd was al voor de invoering van de Wet verplichte Ggz sprake van een landelijk tekort aan psychiaters.

Door de invoering van deze wet zijn er naar schatting tot 130 extra psychiaters nodig. Om het erger te maken, leidt de Wet verplichte Ggz tot een uittocht van psychiaters naar andere instellingen die voor een groot deel zorgdragen voor de uitvoering van de WvGgz. De extra druk op personeel binnen de instellingen wordt daarmee nog groter. Dat is een macro-probleem. De bedoeling van de Wet verplichte Ggz is dat deze aansluit bij wat nodig is. Echter, er zijn ook veel mechanismen toegevoegd aan de wet die ervoor zorgen dat er risico's ontstaan op bijvoorbeeld onder-behandeling. Ook zijn er maatschappelijke risico's.

Rond bovenstaande zijn vele signalen via NVvP en GGZ NL al eerder aan het Ministerie van VWS verzonden ten behoeve van input voor de spoedreparatiewet; echter, is het van dusdanig groot belang dat het hierbij nogmaals onderstreept wordt.

Toegenomen last voor betrokkene

De administratie, en toegenomen complexiteit, zorgt er voor dat betrokkenen een grote last ervaren. Betrokkenen ontvangen tientallen brieven en formulieren. Deze dragen niet bij aan inhoudelijke informatievoorziening en daarmee aan versterking van de rechtspositie (waarvoor deze bedoeld waren).

Recht, toewijzing raadsman, advocaat

Het inschakelen en toewijzen van een advocaat bij procedure crisismaatregel geschiedt niet automatisch en uit jurisprudentie blijkt dat de rechter niet zonder meer akkoord gaat met de motivatie van gemeente dat het recht op advocaat is verteld en het aanbod tot toewijzing is gedaan aan betrokkene. Om dit probleem op te lossen zou er een systeemtechnische wijziging kunnen plaatsvinden waarbij elke crisismaatregel wordt aangemeld bij de piketdienst van de Raad voor de Rechtsbijstand; deze kunnen dan de stamadvocaat inschakelen (als betrokkenen die heeft) of een piketadvocaat toewijzen (als betrokkene geen stamadvocaat heeft). Mocht betrokkene geen rechtsbijstand wensen, kan hij dat zelf aangeven aan de advocaat. Naleving betreffende bepaling uit art 7:2 lid2 van de wet is in de praktijk te gecompliceerd/omslachtig.

Het doel en de toepassing van het verkennend onderzoek

Het verkennend onderzoek als opvolging van de melding bij gemeente mag niet als bijlage en daarmee als onderbouwing worden meegestuurd bij het verzoek aan de OvJ om een procedure zorgmachtiging te starten (behalve indien gekwalificeerde melders/essentiële naasten hun doorzettingsmacht gebruiken). Dit is uiterst merkwaardig en onbegrijpelijk.

Het is gemeenten niet toegestaan om informatie uit verkennend onderzoek te gebruiken ten behoeve van het effectief en gericht inschakelen van bemoeizorg of het succesvol toe te leiden naar vrijwillige GGZ/ zorg; dit zijn nota bene doeleinden die de wetgever zelf belangrijk vindt ter voorkoming van verplichte ggz.

Hoorfunctie heeft een tegengesteld effect

In het kader van de WvGGz moet voorafgaand aan het opleggen van een crisismaatregel de betreffende betrokkene zo mogelijk in de gelegenheid gesteld om te worden gehoord. Doel van het horen is om bij het opleggen van een crisismaatregel de rechtspositie van betrokkenen te versterken. Horen moet zo snel mogelijk, de crisismaatregel moet namelijk uiterlijk twaalf uur na de beoordeling van de psychiater worden afgegeven. Dit vraagt een aanzienlijke beschikbaarheid gedurende de avond, nacht en het weekend. In Limburg is daarom, net als in het overgrote deel van het land, de hoorfunctie gemandateerd aan een derde partij. De ervaringen in het eerste half jaar leert ons dat de hoorfunctie voor een groot deel van de betrokkenen zijn doel voorbijschiet; daar waar het de rechtspositie van betrokkenen zou moeten versterken, zien we een tegengesteld effect. In de uitvoeringspraktijk ervaren betrokkenen de hoorfunctie regelmatig als intimiderend en/of spannend vanwege het feit dat een hoorfunctionaris vragen stelt namens de burgemeester. Daarnaast zien we dat mensen in een crisis vaak niet in staat zijn om gehoord te worden, terwijl de burgemeester conform de wet een maximale inspanning moet doen om iemand te horen. Dat geeft veel spanningen bij betrokkenen die dan gemanaged moeten worden door de crisisdienst. Dit leidt dan weer regelmatig tot onveilige situaties voor professionals en cliënten. Het hoorverslag geeft voor burgemeesters doorgaans geen meerwaarde bij de besluitvorming - en als zodanig dient dit dus geen doel en werkt vertragend op de procedure. Tot slot zien we dat veel betrokkenen niet bereikbaar zijn voor de hoorfunctionaris, waardoor de processtappen die doorlopen moeten worden door de crisisdienst sterk vertragen en de betrokkene daardoor in tijd veel later de juiste zorg ontvangt.

Juiste zorg op de juiste plek wordt belemmerd door systeemknelpunten en kan zelfs gevaar opleveren voor de maatschappij

De scheiding die aangebracht is met de inwerkingtreding van de WvGGz in de andere onderdelen, de Wzd en Wfz, leidt in de praktijk tot ongewenste effecten en systeemknelpunten. Er is hier sprake van een kunstmatige scheidslijn. Een van de belangrijke systeemknelpunten betreft de grondslag voor opname van betrokkenen in wettelijke kaders, daar waar sprake is van diffuse problematiek.. Onder andere bij jeugdigen zien we schrijnende casuïstiek waarbij kinderen en gezinnen passende zorg onthouden wordt.